

2023-2024 M. MOKESČIŲ NAUJOVĖS

(Informacinio susitikimo „Smulkaus ir vidutinio verslo kūrimo plėtros galimybės Rokiškio rajone“ kontekste)

Panevėžio apskrities valstybinė
mokesčių inspekcija

Paskelbimo data: 2024-02-27

Pristatymo planas

1. 2023-2024 m. teisės aktų, reglamentuojančių apmokestinimą gyventojų pajamų mokesčiu, pakeitimai.
2. Pelno mokesčio įstatymo pakeitimų apžvalga.
3. Išmaniųjų elektroninių kasos aparatų posistemis (i.EKA).
4. Patikrinimai, dažniausiai nustatomi pažeidimai 2022-2023 m.

**2023-2024 m. teisės aktų,
reglamentuojančių apmokestinimą
gyventojų pajamų mokesčiu,
pakeitimai**

Individualios veiklos pajamų apskaitos principas

GPMĮ 8 straipsnio 5 dalies nuostatų pakeitimas

Apskaičiuojant ir deklaruojant 2023 m. ir vėlesnių mokesčių laikotarpių individualios veiklos pajamas:

- gyventojas privalo pripažinti taikant kaupimo apskaitos principą, jeigu jis:
 - yra įregistruotas PVM mokėtoju arba
 - savo individualiai veiklai priskiria* ir joje naudoja ilgalaikį turtą.
- Kaupimo principas reiškia, kad pajamos pripažįstamos gautomis tada, kai jos uždirbamos (išrašoma sąskaita faktūra ar PVM sąskaita faktūra), neatsižvelgiant į faktinį pajamų (pinigų) gavimo momentą.

*Gyventojas, norėdamas individualiai veiklai priskirti veikloje naudojamą ilgalaikį turtą, turi VMI pateikti užpildytą Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir/arba kitai ekonominei veiklai FR0457 formą.

tęsinys

Visuomenės poreikiams paimto turto neapmokestinimas pajamų mokesčiu

GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies papildymas 60 punktu

Apskaičiuojant ir deklaruojant **2023 metų ir vėlesnių** mokestinių laikotarpių pajamas:

- fizinių asmenų **gautas atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą žemę ir (ar) kitą turtą nėra** apmokestinamas GPM.
- Lengvatos tikslas - užtikrinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 3 dalies nuostatoje įtvirtintą asmens konstitucinę teisę į teisingą atlyginimą už visuomenės poreikiams paimamą turtą, t. y., kad savininkas gautų kompensaciją už prarastą turtą rinkos kaina ir faktiškai gaunamos kompensacijos už prarastą turtą dydis nebūtų sumažintas per mokesťines prievoles.

GPMĮ nuostatos, panaikinus DK 144 str. 8 dalį

- Pagal iki **2022 m. spalio 31 d.** galiojusią DK 144 str. 8 dalies redakciją, darbuotojams, kurių darbas yra kilnojamojo pobūdžio arba atliekamas lauko sąlygomis, arba susijęs su kelionėmis ar važiavimu, kompensuojamos su tuo susijusios padidėjusios išlaidos **už faktiškai tokio pobūdžio dirbtą darbo laiką**. Kompensacijų dydis **negalėjo viršyti 50 proc.** bazinio (tarifinio) darbo užmokesčio ir jos galėjo būti mokamos, kai nemokamos komandiruotės išlaidos.
- **2022-11-01 - 2023-05-31** laikotarpiu ši kompensacija galiojo, tik jos maksimalus dydis buvo **sumažinamas iki 30 proc.** bazinio (tarifinio) darbo užmokesčio už faktiškai dirbtą tokio pobūdžio darbo laiką.
- **Nuo 2023 m. birželio 1 d.** DK 144 straipsnio 8 dalis pripažįstama netekusia galios, t. y. **kompensacija panaikinta**.
 - **Nuo 2023 m. birželio 1 d.** DK nustatyta tvarka gali būti mokamas padidintas, palyginti su normaliomis darbo sąlygomis, darbo užmokestis. Vadovaujantis GPMĮ, tokios darbuotojų gautos pajamos **apmokestinamos** kaip su darbo santykiais susijusios pajamos.

GPMĮ nuostatos, susijusios su savivaldybių tarybų narių pajamų apmokestinimu

- GPMĮ taikymo aspektu aktualūs Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos nuo 2023 m. liepos 1 d.:
 - **savivaldybės tarybos nariams panaikinama teisė gauti GPM** neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamas kompensacijas už su jų, kaip tarybos narių, veikla susijusioms kanceliariinėms, pašto, telefono, interneto ryšio, transporto, biuro patalpų nuomos, viešosios informacijos rengėjų teikiamų paslaugų, tarybos nario ataskaitų gamybos ir platinimo ir kitoms reglamente numatytoms išlaidoms apmokėti;
 - **už darbą atliekant savivaldybės tarybos nario pareigas savivaldybės tarybos nariams atlyginama (apmokama)**, t. y. mokamas šiame įstatyme nustatyta tvarka apskaičiuojamas atlyginimas už visą veiklą (mėnesinis atlyginimas), kuris mažinamas reglamente nustatyta tvarka proporcingai savivaldybės tarybos nario praleistų to mėnesio savivaldybės tarybos, komitetų, nuolatinių komisijų ir savivaldybės kolegijos, kurių narys savivaldybės tarybos narys yra, posėdžių skaičiui.
- GPMĮ tikslais toks atlyginimas laikomas su darbo santykiais susijusiomis pajamomis.

MMA / MVA ir VDU 2023-2024 m.

MMA / MVA

VDU

- 2024 m.:

- MMA - 924 EUR
- MVA - 5,65 EUR

- 2023 m.:

- MMA - 840 EUR
- MVA - 5,14 EUR

- 2024 m.:

- 1 VDU - 1 902,70 EUR
- 60 VDU - 114 162 EUR
- 120 VDU - 228 324 EUR

- 2023 m.:

- 1 VDU - 1 684,90 EUR
- 60 VDU - 101 094 EUR
- 120 VDU - 202 188 EUR

GPM tarifai

20 %
/
32 %

- 60 VDU neviršijanti (taikomas 20 proc. GPM) / 60 VDU viršijanti (taikomas 32 proc. GPM) pajamų dalis (2024 m. - 114 162 EUR) apskaičiuojama nuo bendros šių metinių pajamų sumos:
 - susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais (neįskaitant apskaičiuotų 2018 m. ar anksčiau) pajamų,
 - tantjemų ir atlygio už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete,
 - pajamų, gautų iš darbdavio pagal autorines sutartis,
 - MB vadovų, kurie nėra tų MB nariai, pagal civilinę (paslaugų) sutartį už vadovavimo MB veiklą gautų pajamų.

GPM tarifai

- **120 VDU neviršijanti** (taikomas **15 proc. GPM**) / **120 VDU viršijanti** (taikomas **20 proc. GPM**) pajamų dalis apskaičiuojama nuo nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais apmokestinamųjų pajamų **bendros metinės sumos** (2024 m. tai 228 324 EUR), išskyrus:
 - pajamas, kurios apmokestinamos taikant 20 proc. / 32 proc. GPM tarifą (žr. ankstesnę skaidrę),
 - 2018 m. ar ankstesnio mokesčio laikotarpio apskaičiuotas su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias pajamas (15 proc. GPM),
 - ligos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros ir ilgalaikio darbo išmokas (15 proc. GPM),
 - pajamas iš paskirstytojo pelno (15 proc. GPM),
 - individualios veiklos pajamas pagal pažymą (15 proc. GPM, bet taikomas pajamų mokesčio kreditas) ir/ar pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą.
- 120 VDU taikymo tikslu **įskaitomos** pajamos, gautos už parduotas ne individualios veiklos atliekas, tačiau jos apmokestinamos taikant **5 proc. / 20 proc. GPM tarifą**.

15 %
ir
20 %

GPM tarifai

Mokestį išskaičiuojantis asmuo (pvz., Lietuvos įmonė), išmokėdamas A klasės apmokestinamas pajamas, **neturi prievolės taikyti progresinį GPM tarifą** (t. y., priklausomai nuo pajamų rūšies, taiko „pagrindinį“ - 5 proc., 15 proc.* arba 20 proc.* GPM tarifą).

Nuo gautų metinių pajamų*, kurioms turi būti taikomas progresinis (t. y. didesnis) GPM tarifas, perskaičiuoti GPM turi pats pajamas gavęs nuolatinis Lietuvos gyventojas, pateikdamas savo Deklaraciją GPM311 (iki kitų metų gegužės 1 d.).

Mokestį išskaičiuojantis asmuo gali taikyti (nors neprivalo) progresinį GPM tarifą (tokio asmens ir pajamas gaunančio gyventojų susitarimu), tačiau už teisingą GPM perskaičiavimą išlieka **atsakingas** pats pajamas gavęs gyventojas.

***Nenuolatinio** Lietuvos gyventojų pajamų apmokestinimo progresiniu GPM tarifu tikslu į 60 VDU / 120 VDU „išskaičiuojamos“ tik pajamos, kurios yra GPM objektas Lietuvoje, o GPM perskaičiuojamas gyventojui pateikiant Deklaraciją GPM314.

NPD 2023 m.

Maksimalus 625 EUR mėnesio NPD taikomas, kai mėnesio DU neviršija 840 EUR (1 MMA 2023-01-01).

Maksimalus 7 500 EUR metinis NPD taikomas gyventojui, kurio metinės pajamos (GMP) neviršijo 12 MMA (10 080 EUR) dydžių sumos.

Jei $DU / \text{mėn.} > MMA - 840 \text{ EUR}$, bet $< 1\,926 \text{ EUR}$, tai:
mėnesio NPD = $625 \text{ EUR} - 0,42 \times (\text{mėnesio DU} - 840 \text{ EUR})$, kur $840 - MMA$.

Jei GMP neviršija 23 112 EUR (1 926 EUR x 12 mėn.), tai metinis NPD = $7500 \text{ EUR} - 0,42 \times (\text{GMP} - 10\,080^* \text{ EUR})$.

*10 080 EUR - 2023-01-01 galiojusios MMA 12 dydžių (840 EUR x 12).

Kai $DU / \text{mėn.} > \underline{1\,926 \text{ EUR}}$, tai mėnesio NPD = $400 \text{ EUR} - 0,18 \times (\text{gyventojų mėnesio DU} - 642)$. T. y. formulė „ta pati“ kaip 2022 m.

Kai gyventojų GMP viršija $\underline{20\,448 \text{ EUR}}$, bet $< \underline{34\,370,67 \text{ EUR}}$, tai metinis NPD = $4\,800 \text{ EUR} - 0,18 \times (\text{GMP} - 7\,704 \text{ EUR} (12 \times 642 \text{ EUR}))$.

2022 m. / 2023 m. mėnesio NPD netaikomas, kai mėnesio DU 2 864,22 EUR;
2022 m. / 2023 m. metinis NPD netaikomas, kai GMP 34 370,67 EUR.

NPD 2024 m.

Gyventojams, kurių DU per mėnesį **neviršys MMA**, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d., vieno dydžio (2024-01-01 - **924 EUR**), **mėnesio NPD** padidintas iki **747 EUR** (2023 m. buvo 625 EUR).

Gyventojams, kurių metinių apmokestinamųjų pajamų **bendra suma (GMP*) neviršys 12 MMA** dydžių sumos, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d. (2024 m. 12 MMA bus **11 088 EUR**), **metinis NPD** padidintas iki **8 964 EUR** (2023 m. buvo 7 500 EUR).

* **GMP** - metinė gyventojų gautų apmokestinamųjų pajamų suma (įskaitant pajamas, kurioms GPM 37 straipsnyje nustatyta tvarka panaikintas dvigubas apmokestinimas), **išskyrus**: ne individualios veiklos atliekų pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamas (5 proc. GPM), pajamas pagal verslo liudijimą, išmokas, išmokėtas pasibaigus ar nutraukus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutartį, neviršijančias sumokėtų įmokų sumos.

NPD 2024 m.

Gyventojams, kurių DU per mėnesį bus didesnis nei vieno MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d., dydžio suma, tačiau neviršys 2 167 EUR, taikytinas NPD bus apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Mėnesio NPD = 747 - 0,5 × (mėnesio su darbo santykiais susijusios pajamos - MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d., vienas dydis (2024-01-01 - 924 EUR)).

Gyventojams, kurių GMP viršys MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d., 12 dydžių sumą (11 088 EUR), tačiau neviršys 26 004 EUR per metus, metinis NPD bus apskaičiuojamas pagal šią formulę:

Metinis NPD = 8 964 - 0,5 × (GMP – dvylika MMA, galiojusios einamųjų kalendorinių metų sausio 1 d., dydžių (2024 m. - 11 088 EUR)).

NPD 2024 m.

Gyventojams, kurių DU per mėnesį viršys 2 167 EUR, bet neviršys 2864,22 EUR, mėnesio NPD ir toliau bus apskaičiuojamas pagal tą pačią iki šiol (t. y. 2021 m., 2022 m. ir 2023 m.) taikytą NPD formulę:

$$\text{Mėnesio NPD} = 400 - 0,18 \times (\text{mėnesio DU} - 642 \text{ EUR})$$

Gyventojams, kurių GMP bus didesnės nei 26 004 EUR (2023 m. buvo 23 112 EUR), bet mažesnės nei 34 370,67 EUR, metinis NPD ir toliau bus apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$\text{Metinis NPD} = 4 800 - 0,18 \times (\text{GMP} - 12 \times 642 \text{ (t. y. 7 704 EUR)}).$$

2024 m. mėnesio NPD nebus taikomas, kai mėnesio DU bus 2 864,22 EUR (ar didesnis), o metinis NPD netaikomas, kai GMP bus 34 370,67 EUR (ar didesnės).

Individualūs (fiksiuoti) NPD:

NPD 2023-2024 m.

- asmenims, kuriems nustatytas 0-25 % darbingumo lygis arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, arba asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis.

2024 m.

1 127
EUR

2023 m.

1 005
EUR

- asmenims, kuriems nustatytas 30-55 % darbingumo lygis arba senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis.

2024 m.

1 057
EUR

2023 m.

935
EUR

Taikytina fiksuoto metinio NPD suma yra lygi tam tikrais mokestinio laikotarpio mėnesiais gyventojams taikytinų 1127 EUR ar 1057 EUR NPD sumai, pridėjus pagal atitinkamą formulę apskaičiuotą metinio NPD dalį, proporcingą mokestinio laikotarpio mėnesių, kuriais jie neturėjo teisės į šiuos didesnius mėnesio NPD, skaičiui.

Komandiruočių dienpinigiai

Komandiruočių dienpinigiai priskiriami GPM neapmokestinamoms pajamoms, jeigu:

neviršija Sąraše* nustatytų normų
(nuo 2023-08-01 Sąraše pakeistos kai kurios normos ir Sąrašas išdėstytas nauja redakcija)

neviršija Nutarime ** nustatytų apribojimų
(vertinant, ar neviršijami apribojimai - aktualūs dienpinigių išmokėjimo momentu galiojantys MMA / MVA dydžiai, darbuotojui nustatytas DU/VTA)

* Maksimalių dienpinigių dydžių sąrašas patvirtintas Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 526 „Dėl dienpinigių ir kitų komandiruočių išlaidų apmokėjimo“.

** Vyriausybės 2003 m. sausio 28 d. nutarimas Nr. 99 „Dėl komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklių patvirtinimo“.

Komandiruočių dienpinigiai

- Pagal pakeisto ir nauja redakcija išdėstyto Sąrašo nuostatas, įsigaliojusias nuo 2023-08-01:
 - komandiruotės Lietuvos Respublikos teritorijoje dienpinigių dydis padidintas iki 28 EUR dienai (iki pakeitimo - 15 EUR) ir
 - pakeisti vykimo į kai kurias užsienio valstybes maksimalūs dienpinigių dydžiai.
- **Svarbu:** pagal GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatas, neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamų dienpinigių (komandiruotės į užsienį ir/ar komandiruotės Lietuvoje) apskaičiavimo principas dėl pakeistų maksimalių dienpinigių dydžių ir 2023 m. / 2024 m. pakeistų MMA ir MVA dydžių nesikeičia,
 - t. y., apmokestinimo GPM tikslu išlieka tvarka, nustatyta Nutarime ir Nutarimu patvirtintose Komandiruočių sąnaudų atskaitymo iš pajamų taisyklėse (toliau - Taisyklės).

Komandiruočių dienpinigiai

- GPM neapmokestinamų komandiruočių į užsienį dienpinigių (neviršijančių Sąraše nustatytų normų) apskaičiavimas siejamas* su:
 - darbuotojui nustatytu DU (VTA) bei
 - su dydžiais – MMA (MVA) x iš koeficiento 1,65.
- Nuo 2024-01-01 pajamų mokesčiu neapmokestinama visa Taisyklėse komandiruotės į užsienį nustatyto dydžio dienpinigių suma, jeigu:
 - darbuotojo DU lygus arba didesnis už 1 524,60 EUR (MMA (924 EUR) x iš koeficiento 1,65; 2023 m. - 1 386 EUR) arba
 - darbuotojui taikomas VTA lygus arba didesnis už 9,3225 EUR (MVA (5,65 EUR) x iš koeficiento 1,65; 2023 m. - 8,481 EUR).
- Kai darbuotojui nustatytas DU arba VTA yra mažesnis už šiuos dydžius, tai GPM neapmokestinami Taisyklėse komandiruotėms į užsienį nustatyto dydžio dienpinigiai, kurių bendra suma per mėnesį yra lygi arba mažesnė nei 50 proc. darbuotojui nustatyto DU (DU, apskaičiuoto taikant VTA).
- Dienpinigių suma, viršijanti 50 proc. DU (ar viršijanti Sąraše nustatytus dydžius), apmokestinama GPM kaip su darbo santykiais susijusios pajamos.

* Darbuotojui nustatytas DU lyginamas su MMA padauginta iš koeficiento 1,65 arba nustatytas VTA lyginamas su MVA padaugintu iš koeficiento 1,65.

Komandiruočių dienpinigiai

2023 m.

Tarnybinė komandiruotė
užsienyje

Užsienio valstybės
dienpinigių norma

DU mažesnis už 1386 EUR (už MMA
(840 EUR) x 1,65), arba*
VTA mažesnis už 8,481 EUR (už MVA
(5,14 EUR) x 1,65)

DU lygus ar didesnis už 1386 Eur
(840 EUR x 1,65), arba*
VTA lygus ar didesnis už 8,481 Eur
(5,14 EUR x 1,65)

Dienpinigių suma,
lygi arba mažesnė
nei 50 % nustatyto DU
arba 50 % DU,
apskaičiuoto taikant
VTA,
neapmokestinama
GPM

Dienpinigių suma,
viršijanti 50 %
nustatyto DU arba
viršijanti 50 % DU,
apskaičiuoto taikant
VTA, apmokestinama
20 % GPM

Visa dienpinigių suma
neapmokestinama GPM

* Darbuotojui nustatytas DU lyginamas su MMA padauginta iš koeficiento 1,65 arba nustatytas VTA lyginamas su MVA padaugintu iš koeficiento 1,65.

Komandiruočių dienpinigiai

2024 m.

Tarnybinė komandiruotė
užsienyje

Užsienio valstybės
dienpinigių norma

DU mažesnis už 1524,60 EUR (už MMA
(924 EUR) x 1,65), arba*
VTA mažesnis už 9,3225 EUR (už MVA
(5,65 EUR) x 1,65)

DU lygus ar didesnis už 1524,60 EUR
(924 EUR x 1,65), arba*
VTA lygus ar didesnis už 9,3225 EUR
(5,65 EUR x 1,65)

Dienpinigių suma,
lygi arba mažesnė
nei 50 % nustatyto DU
arba 50 % DU,
apskaičiuoto taikant
VTA,
neapmokestinama
GPM

Dienpinigių suma,
viršijanti 50 %
nustatyto DU arba
viršijanti 50 % DU,
apskaičiuoto taikant
VTA, apmokestinama
20 % GPM

Visa dienpinigių suma
neapmokestinama GPM

* Darbuotojui nustatytas DU lyginamas su MMA padauginta iš koeficiento 1,65 arba nustatytas VTA lyginamas su MVA padaugintu iš koeficiento 1,65.

Pakeitimai, susijęs su Prašymu FR0512

Nuo 2023-01-01 įsigaliojo Įsakymu* pakeistos šios Prašymo FR0512 formos užpildymo ir pateikimo taisyklių nuostatos:

- **Pakeistas GPM dalies pervedimo terminas:**
 - GPM dalis pagal gyventojų pateiktą Prašymą FR0512 pervesti GPM dalį paramos gavėjams ir (arba) politinėms partijoms (FR0512 forma) pervedama nuo kito mokestinio laikotarpio, einančio po to mokestinio laikotarpio, už kurį skiriama GPM dalis, **liepos 1 d.** (vietoje rugsėjo 1 d.) **iki lapkričio 15 dienos.**
- **Pakeistas Prašymo FR0512 tikslinimo terminas:**
 - Gyventojas turi teisę Prašymą FR0512 patikslinti iki mokestinio laikotarpio, einančio po to mokestinio laikotarpio, už kurį nuo gautų pajamų prašoma pervesti (pradėti pervesti) GPM dalį, **birželio 30 d.** (vietoje rugpjūčio 20 d.).

Pakeitimai, susijęs su Prašymu FR0512

- GPMĮ 34 straipsnio 4 dalies, įpareigojančios mokesčio administratorių pervesti nuolatinių Lietuvos gyventojų paskirtą GPM dalį paramos gavėjams ir politinėms partijoms, 1 punktą, numatantis GPM dalies pervedimą politinėms partijoms, išdėstytas taip:
 - „0,6 procento – **politinėms organizacijoms***, kurios yra įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos Juridinių asmenų registre (toliau - JAR), atitinka įstatymų reikalavimus dėl politinės organizacijos narių skaičiaus ir kurioms nėra pradėta pertvarkymo arba likvidavimo procedūra, ir (arba)“

Nuostata taikoma už 2023 metus ir vėlesnius mokestinius laikotarpius.

- **Politinė organizacija** – pagal Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymą (toliau - POĮ) įsteigtas viešasis juridinis asmuo – **politinė partija arba politinis komitetas**, kurių tikslas – tenkinti savo narių politinius interesus, padėti reikšti jų politinę valią ir siekti dalyvauti įgyvendinant valstybės ir (arba) Europos Sąjungos valdžią, savivaldos teisę.
- **Politinis komitetas** – pagal POĮ įsteigtas pavadinimą turintis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas – tenkinti savo narių politinius interesus, padėti reikšti jų politinę valią, siekti dalyvauti įgyvendinant Europos Sąjungos valdžią ir (arba) savivaldos teisę dalyvaujant rinkimuose į Europos Parlamentą, savivaldybių tarybų ir (arba) merų rinkimuose“.

Pakeitimai, susijęs su Prašymu FR0512

- Gyventojai 2024 metais (iki 2024-05-02) gali paskirti GPM sumas, atitinkančias tokias nuo 2023 m. gautų pajamų apskaičiuoto GPM dalis:
 - iki **1,2 procentų** – paramos gavėjams, laikomiems tokiais pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą:
 - Lietuvos Respublikoje įregistruotiems labdaros ir paramos fondams, biudžetinėms įstaigoms, asociacijoms, visuomeninėms organizacijoms, viešosioms įstaigoms, religinėms bendruomenėms, bendrijoms ir centrams, tarptautinių visuomeninių organizacijų skyriams (padaliniais), kitiems juridiniams asmenims (išskyrus profesines sąjungas ir profesinių sąjungų susivienijimus), kurių veiklą reglamentuoja specialūs įstatymai ir kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų steigėjams, dalininkams ar nariams,
 - **ir (ar) užsienyje esančių lietuvių bendruomenių, kitų lietuviškų įstaigų ar organizacijų, kurios gali būti paramos gavėjais pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą, sąraše*** nurodytai užsienio valstybėje įsteigta lietuvių bendruomenei ar kitai lietuviškai įstaigai ar organizacijai,
 - ir (ar) meno kūrėjams, paramos gavėjais įregistruotiems Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos tvarkomoje Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų informacinėje sistemoje;
 - iki **0,6 procento** – politinėms organizacijoms (politinėms partijoms ir politiniams komitetams), kurios yra įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos JAR, atitinka įstatymų reikalavimus dėl politinės organizacijos narių skaičiaus ir kurioms nėra pradėta pertvarkymo arba likvidavimo procedūra;
 - iki **0,6 procento** – profesinėms sąjungoms ir (ar) jų susivienijimams, įregistruotiems paramos gavėjais.

* Patvirtintas Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos 2011 m.

Pakeitimai, susijęs su Prašymu FR0512

- Nuo 2025 m. sausio 1 d. (nuo 2024 m. mokesčio laikotarpio pajamų) lėšas, atitinkančias iki 1,2 procento GPM dalį, galės gauti tik nevyriausybinės organizacijos*,
 - t. y. tie juridiniai asmenys, kurie atitinka Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme (toliau - NVOPĮ) nustatytą **nevyriausybines organizacijos sąvoką** ir kuriuos JAR tvarkytojas yra įregistravęs kaip nevyriausybines organizacijas (t. y. kuriems JAR yra suteikta žyma „nevyriausybines organizacija“).
 - Taip pat lėšas, atitinkančias iki 1,2 procento GPM dalį, galės gauti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame **sąrašė** nurodytos **užsienyje įsteigtos** lietuvių bendruomenės ir kitos lietuviškos įstaigos ar organizacijoms, kurios gali būti priskiriamos nevyriausybines organizacijoms, tačiau kurioms nevyriausybines organizacijos žyma JAR nėra suteikiama ir (ar) meno kūrėjai, turintys paramos gavėjo statusą.
- *** Nevyriausybines organizacija** - nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų valdymo nepriklausomas savanoriškumo pagrindais įsteigtas visuomenės ar jos grupės naudai veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra siekti politinės valdžios arba įgyvendinti vien tik religinius tikslus.
 - **Nevyriausybines organizacijomis nelaikomi:** 1) juridiniai asmenys, kurių daugiau negu 1/3 dalyvių yra juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybines organizacijomis arba religinėmis bendruomenėmis ar bendrijomis; 2) juridiniai asmenys, kurių dalyviai – juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybines organizacijomis arba religinėmis bendruomenėmis ar bendrijomis, turi daugiau negu 1/3 balsų visuotiniame dalyvių susirinkime; 3) politinės partijos; 4) profesinės sąjungos, darbdavių organizacijos ir jų susivienijimai; 5) organizacijos, kuriose narystė privaloma tam tikros profesijos atstovams; 6) sodininkų bendrijos, daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijos, kiti nekilnojamojo turto bendro valdymo tikslais įsteigti juridiniai asmenys; 7) šeimynos; 8) nuolatinės arbitražo institucijos.

Pajamų deklaravimas

- Esminiai nuolatinio Lietuvos gyventojų Deklaracijos GPM311 formos (vedlio) užpildymo ir pateikimo taisyklių pakeitimai, taikomi **deklaruojant pajamas už 2023 m.** ir vėlesnius mokestinius laikotarpius:
- **Nedeklaruojamų neapmokestinamųjų pajamų sąrašas papildytas šiomis pajamų rūšimis:**
 - darbuotojo pagal nuo 2020 m. vasario 1 d. sudarytus **pasirinkimo sandorius** iš darbdavio ar su juo susijusio asmens nauda, gauta, įsigijus akcijų neatlygintinai ar už lengvatinę kainą, jeigu akcijos įsigijamos ne anksčiau kaip po 3 metų nuo teisės į pasirinkimo sandorį suteikimo (t. y. kai pajamoms, gautoms natūra, taikoma GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 58 punkto neapmokestinimo lengvata);
 - **atlyginimu už visuomenės poreikiams paimamą žemę ir (ar) kitą turtą** (t. y. kai pajamoms taikoma GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 60 punkto neapmokestinimo lengvata).
- Dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartyse nustatytų gyventojams išmokamų dividendų, palūkanų ir honorarų maksimalių tarifų, atskaitomų iš Lietuvoje mokėtinos sumos, sąrašas papildytas Maroku.
- Nustatyta, kad **elektroninėmis paslaugomis nesinaudojantis** nuolatinis Lietuvos gyventojas **popierinę Deklaraciją GPM311** kartu su atitinkamais užpildytais priedais **gali atsiųsti paštu arba pristatyti į bet kurią apskrities VMI** (į Druskininkų m. esantį VMI prie FM Duomenų tvarkymo skyrių deklaracijos neturi būti siunčiamos).

Tikslinių teritorijų sąrašas

- Nuo **2023-12-01** nauja redakcija išdėstytas Tikslinių teritorijų sąrašas, papildant jį **Rusijos Federacija**.
- Tikslinių teritorijų sąrašas svarbus taikant GPMĮ įtvirtintas mokestines lengvatas, apskaičiuojant ir apmokestinant pozityvias pajamas.
- Nuolatinių Lietuvos gyventojų iš Rusijos gautų pajamų dvigubo apmokestinimo naikinimo Lietuvoje tikslu svarbu tai, kad visus 2023 metus galiojo (ir šiuo metu galioja) tarp Lietuvos ir Rusijos Federacijos sudaryta pajamų ir kapitalo dvigubo apmokestinimo ir fiskalinių pažeidimų išvengimo sutartis.

Pelno mokesčio įstatymo pakeitimų apžvalga

PMĮ pakeitimai nuo 2023 m.

PMĮ 12 straipsnis papildytas 19 punktu

Nustatyta, kad juridinių asmenų gautas atlyginimas už visuomenės poreikiams paimamą žemę ir (ar) kitą turta neapmokestinamas pelno, mokesčiu.

PMĮ pakeitimai nuo 2023 m.

PMĮ 31 straipsnio 1 dalis papildyta 21 punktu

Nustatyta, kad neleidžiamiesiems atskaitymams priskiriamas solidarumo įnašas, sumokėtas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Reglamento (ES) 2022/1854 įgyvendinimo“ nustatyta tvarka.“

PMĮ pakeitimai nuo 2023 m.

PMĮ 2 straipsnio papildymas

PMĮ papildytas specialiaja mokestinės tvarkos neatitikimų priežasties panaikinimo taisykle. Specialioji taisyklė panaikina skirtingą apmokestinamojo vieneto (hibridinio subjekto) teisinį reglamentavimą ar traktavimą ir tokiu būdu neleidžia atsirasti dėl šios priežasties susidariusių mokestinės tvarkos neatitikimų sukeliams pasekmėms.

PMĮ pakeitimai nuo 2023 m.

PMĮ 4 straipsnio pakeitimas

Siekiant išvengti dvigubo tų pačių pajamų apmokestinimo, hibridinio vieneto mokesčio bazei priskiriama pajamų dalis, kuri:

nėra kitaip apmokestinama pelno mokesčiu ar jam tapačiu mokesčiu pagal PMĮ;
arba bet kurios kitos valstybės, kurios rezidentas mokesčių tikslais yra Lietuvos hibridinio subjekto dalyvis, teisės aktus

PMĮ pakeitimai nuo 2023 m.

PMĮ 58 straipsnio pakeitimas

Vykdamas stambius investicijų projektus, į stambaus investicijų projekto apimtį patenkančioms pajamoms iš atitinkamo intelektualinės nuosavybės turto naudojimo pelno mokesčio lengvata stambiems projektams taikoma tik tuomet, jeigu šios pajamos atitinka:

- PMĮ 5 straipsnio 7-10 dalyse (išskyrus PMĮ 5 straipsnio 7 dalies nuostatą dėl pelno mokesčio tarifo dydžio taikymo) nustatytas sąlygas, ir
- PMĮ 30 straipsnio 1 ir 2-1 dalyse nustatytas sąlygas

PMĮ pakeitimai nuo 2024 m.

PMĮ 17-2 straipsnio pakeitimas

Pelno mokesčio lengvatos filmų gamybai taikymo terminas pratęstas 5 metams - iki 2028 m. gruodžio 31 d.

PMĮ pakeitimai nuo 2024 m.

PMĮ 46-1 straipsnio pakeitimas

Investicijų pelno mokesčio lengvatos taikymo terminas pratęstas iki 2028 metų mokestinio laikotarpio pabaigos.

PMĮ pakeitimai nuo 2025 m.

PMĮ 58 straipsnio 16-2 ir 16-3 dalių pakeitimai

Stambaus projekto sutartis, kuriai gali būti taikomos pelno mokesčio lengvatos, gali būti sudaryta ir taikant pasirinktą sumažintą darbuotojų skaičiaus kriterijų.

Išmaniųjų elektroninių kasos aparatus posistemis (i.EKA)

i.EKA posistemio tikslas

E. paslaugos mokesčių mokėtojams, kurios padeda sumažinti administracinę naštą naudojant pateiktus kasos aparatų duomenis ir efektyvesnės kasdienių sandorių kontrolės užtikrinimas

Esminiai pokyčiai

Atsisakoma fizinio kontakto registruojant atsiskaitymo priemones ir popierinio techninio paso pildymo - kasos aparatai registruojami i.EKA iš prekybos vietos

Atsisakoma popierinių kasos operacijų žurnalų:

- Automatiškai iš kasos aparato perduodami užšifruoti „Z“ ataskaitų ir kvito fiskaliniai duomenys (kvito suma, PVM tarifai, PVM suma kiti papildomi duomenys)
- Automatiškai formuojamas kasos operacijų e.žurnalas

Metrologijos inspekcija i.EKA tvarko duomenis apie:

- leidžiamus (sertifikuotus / „deklaruotus“) naudoti kasos aparatų modelius
- aptarnaujančias įmones,
- išduotus aptarnaujančių specialistų sertifikatus bei kasos aparatų modelius

Efektyvesnė pajamų apskaitymo kontrolė:

- kasos aparatų registravimo duomenų peržiūra
- kasos operacijų e.žurnalo bei atskirų kvitų duomenų peržiūra
- i.EKA tvarkomų duomenų ataskaitos

Kasos aparatų techniniai reikalavimai

[VMI prie LR FM viršininko 2022-04-27 įsakymas Nr. VA-40 „Dėl kasos aparatų techninių reikalavimų aprašo patvirtinimo“](#)

- **Nauji KA tipai**
 - Su saugos moduliu
 - Su „virtualia fiskalizacija“

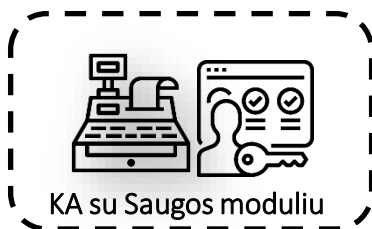
i.EKA duomenų teikimo taisyklės

[VMI prie LR FM viršininko 2022-10-14 įsakymas Nr. VA-80 „Dėl Atsiskaitymų už prekes ir paslaugas duomenų teikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai taisyklių patvirtinimo“](#)

- KA atsiskaitymų duomenų rinkmenų XML (angl. *Extensible Markup Language*) struktūros aprašai
- Duomenų teikimo terminai:
 - KA su saugos moduliu >>> kartą/24 val. (dėl techninių klūčių terminas iki 72 val.)
 - KA su „virtualia fiskalizacija“ >>> ūkinės operacijos vykdymo metu
- Teikiami šių KA suformuotų dokumentų Duomenys:
 - kasos aparato fiskalinio kvito;
 - ataskaitos (Z);
 - kasos aparato nefiskalinio kvito
- Duomenų tikslinimas per 15 d. nuo nustatymo teikiant duomenų rinkmeną arba tiesiogiai i.EKA

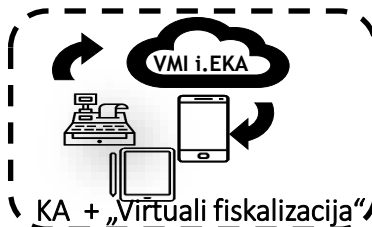
Šiandien turime kasos aparatus, kurie teikia duomenis į i.EKA

19

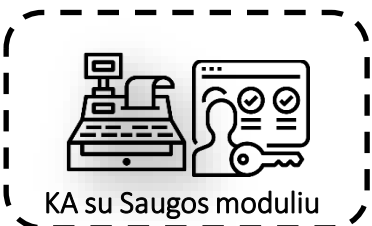
Kasos aparatų modeliai su saugos moduliu - perduodantys duomenis nustatytu periodiškumu (nerečiau nei kartą / 24 val.)

7

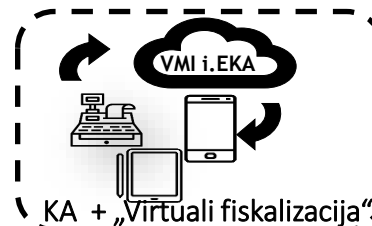
Kasos aparatų modeliai su virtualia fiskalizacija - perduodantys duomenis „online“

4227

Naudojami Kasos aparatai su saugos moduliu

193

Naudojami Kasos aparatai su virtualia fiskalizacija

Kasos operacijų e.žurnalas

Formuojamas automatiškai, pagal „Z“ ataskaitų duomenis, gaunamus iš kasos aparato

Kasos operacijų e.žurnalo duomenys pagal laikotarpius

Duomenų eksportavimas ir spausdinimas

i.EKA PATEIKTŲ DUOMENŲ ADMINISTRAVIMAS

KA su Saugos moduliu

KA + „Virtuali fiskalizacija“

Duomenų saugumas ir nepakeičiamumas

Išsamūs kvito duomenys išsaugomi EKJ. Saugant duomenys suskaičiuojama pasirašomo kvito maišos funkcijos reikšmė SHA256 algoritmu. Ši reikšmė naudojama nustatyti ar buvo atlikti EKJ saugomų duomenų taisymai.

Kasos aparatuose su saugos moduliu dokumentai pasirašomi naudojant i.EKA aplinkos saugius sertifikatus. Pasirašant dokumentus papildomai iš pasirašomo ir prieš tai pasirašyto kvitų pagrindinių duomenų yra suformuojami informaciniai blokai, užtikrinantis dokumentų grandinės nepertraukiamumą.

Virtualios fiskalizacijos kasos aparatuose dokumentus pasirašo i.EKA, atlikusi pateiktų duomenų eiliškumo ir pateiktos informacijos įvertinimą.

Kvitų duomenų peravimas

Kvito, išankstinės sąskaitos pateikimas

Kvito, išankstinės sąskaitos tikrinimas

Pirkėjui sudaryta galimybė tikrinti kvito duomenų pateikimą VMI

VALSTYBINĖ
MOKESČIŲ
INSPEKCIJA

Iš kasos aparatų gauti duomenys gali būti lyginami su mokesčių mokėtojų pateiktų deklaracijų duomenimis i.EKA duomenys gali būti vertinami nustatant mokesčio mokėtojo rizikingumą ir priimant sprendimus dėl kontrolės veiksmų

Adresu kvitas.vmi.lt galima patikrinti: ar kvito duomenys yra perduoti VMI, ar išankstinė sąskaita buvo uždaryta fiskaliniu kvitu, ar perduoti duomenys yra teisingi.

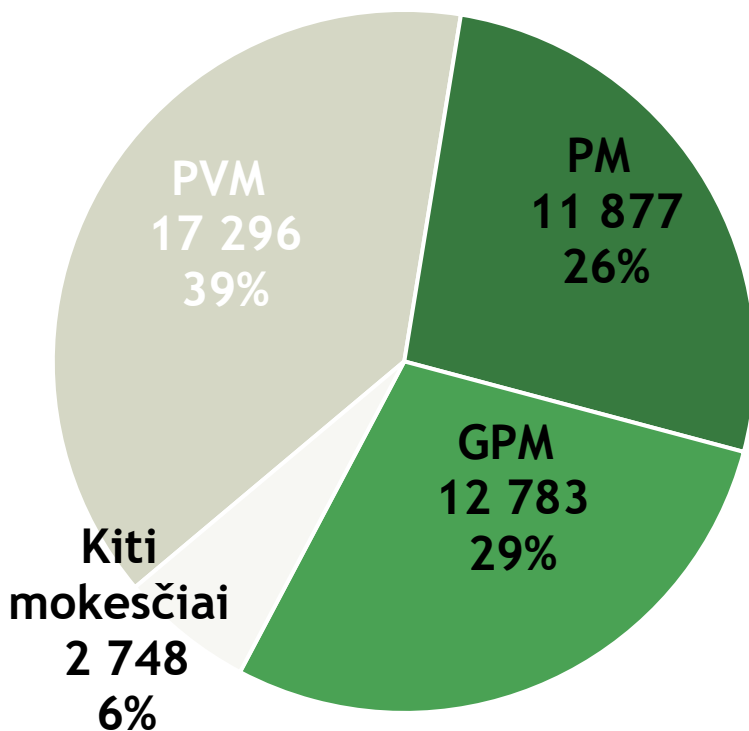
Pastebėjus neatitikimus pirkėjas gali pateikti pranešimą.

Patikrinimai, dažniausiai nustatomi pažeidimai 2022-2023 m.

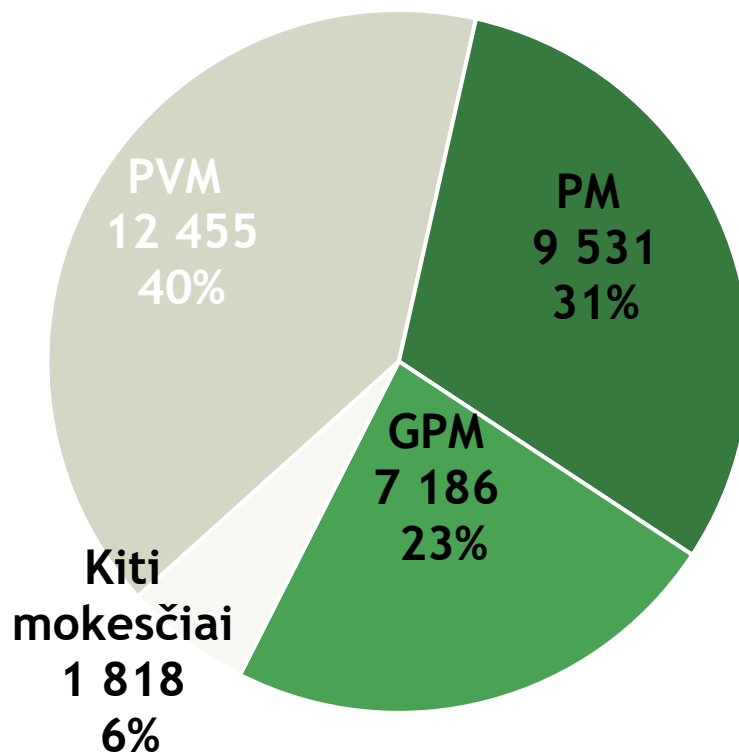
(VMI prie FM Kontrolės departamento informacija)

Pažeidimų sumos pagal mokesčius

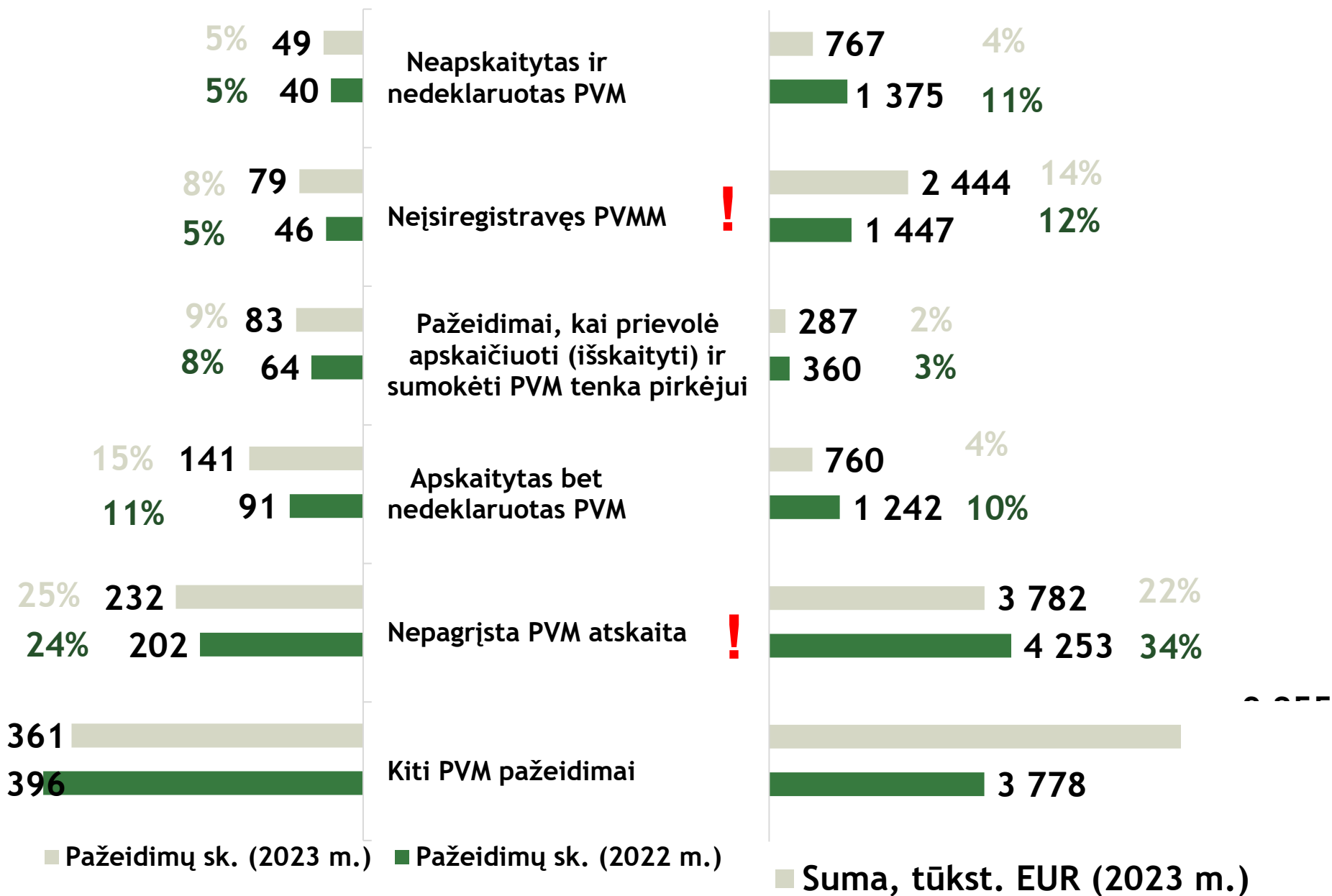
44 704 tūkst. EUR (2023 m.)

30 990 tūkst. EUR (2022 m.)

PVM pažeidimų skaičius ir sumos, tūkst. EUR

VERTINAMOS PVM RIZIKOS

1.1. Nedeklaruotos arba netinkamai deklaruotos PVM prievolės deklaruojant pardavimus

1.2. Galimai nepagrįsta PVM atskaita

1.3. Sandoriai su ES valstybių narių PVMM

1.4. Neteisingas PVM 0 proc. tarifo taikymas

1.5. Neteisingas PVM lengvatų taikymas, taip pat prekių/paslaugų teikimas neapmokestinant PVM

1.6. PVM sukčiavimas

2024 m. Nauja! Vengimas registruotis PVM mokėtojais ir PVM prievolių nevykdymas, atsiradus PVM prievolėms

PVM kontrolės kryptys, tendencijos

- Nepagrįsta PVM atskaita dėl buhalterinėje apskaitoje apskaitytų neįvykusių ūkinių operacijų;
- Nepagrįsta pirkimo PVM atskaita, įsigijus prekes ir paslaugas (t.t. iš užsienio PVMM), naudotas PVM neapmokestinamoje veikloje ar asmeninių poreikių tenkinimui;
- Nedeklaruotas pardavimo PVM, pardavus prekes ar paslaugas, nepagrįstas 0 proc. PVM tarifas;
- Nedeklaruoti PVM apmokestinami nekilnojamojo turto pardavimo sandoriai ir pardavimo PVM.

PVM ATSKAITA / 0 proc. PVM TARIFAS - PROBLEMOS

LVAT yra nurodęs keletą reikšmingų aplinkybių, vertintinų, sprendžiant dėl MM sąžiningumo:

Kokio tipo įrodymai patvirtintų sukčiavimo / mokesčių vengimo / piktnaudžiavimo aplinkybes?

1. Sandoriuose dalyvaujančių ūkio subjektų **sąsajumas** (teisinius, ekonominius, asmeninius ryšius, pvz. darbuotojai, akcininkai ir pan.);

2. MM veiklos modelio **atitikimas tikrajam turiniui**;

3. Vykdytų sandorių, jų sąlygų pobūdis ir ūkinių operacijų **atitikimas įprastinei verslo praktikai**;

4. Dokumentų išsamumas, pakankamumas, juos pasirašančių asmenų **parašų tapatumas**;

5. Viešai prieinama informacija apie kontrahentus.

ESTT praktika dėl PVM - trikampė prekyba

2022 m. gruodžio 8 d. ESTT sprendimas byloje Nr. C-247/21

Austrijoje įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė; jos veikla - tarpininkavimas ir prabangių transporto priemonių pardavimas Europos Sąjungoje ir trečiosiose šalyse. Bendrovė iš Jungtinėje Karalystėje įsisteigusio tiekėjo įsigijo transporto priemonių ir perpardavė jas Čekijos Respublikoje įsteigtai įmonei, transporto priemonės buvo nugabentos tiesiai iš Jungtinės Karalystės į Čekijos Respubliką. Nors bendrovė M Čekijos Respublikoje buvo įregistruota kaip PVM mokėtoja aptariamų tiekimų vykdymo laikotarpiu, šios šalies mokesčių administratoriui nepavyko susisiekti su šia įmone, be to, ji Čekijos Respublikoje su šiomis tiekimo operacijomis susijusio PVM nedeklaravo ir nesumokėjo.

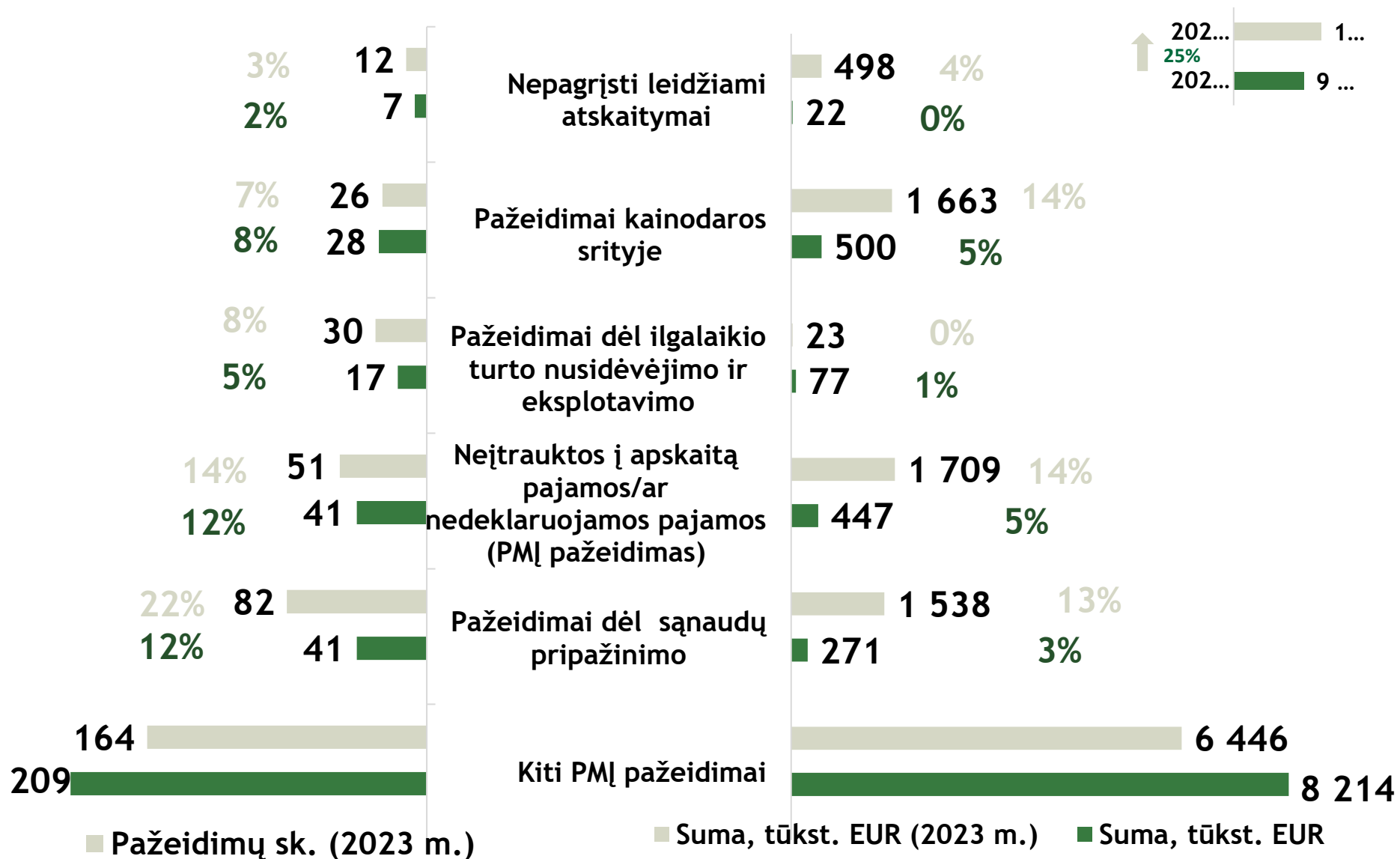
Atliekant mokestinį patikrinimą, nustatyta, kad trikampės prekybos tvarka buvo pažeista, nes, sąskaitose faktūrose nebuvo duomenų apie prievolės sumokėti PVM perkėlimą.

ESTT išaiškino, kad sąskaitoje faktūroje privalomas rekvizitas be kita ko yra ir įrašas „Atvirkštinis apmokestinimas“ ir jei jo įrašyta nebuvo, papildyti šiuo rekvizitu negalima. Tokiu atveju pagal PVM direktyvos 41 straipsnio 1 dalį laikytina, kad tarpiniam įsigyjančiam asmeniui tenka prievolė sumokėti mokestį valstybėje narėje, kurioje jam suteiktas PVM mokėtojo kodas, kuriuo jis naudojasi vykdamas atitinkamas prekes Bendrijos viduje.

2023 m. 08 mėn. VMI pranešime išaiškinta dėl PVM sąskaitų faktūrų rekvizitų, kad trikampės prekybos sandoriuose taikomu rekvizitu „Atvirkštinis apmokestinimas“ negalima papildyti, jei jo nebuvo.

PM pažeidimų skaičius ir sumos, tūkst. EUR

Pelno mokesčio rizikos

Pelno mokesčio vengimas pasinaudojant PM lengvatomis

- ✓ PMĮ 12 str. 5 d. nuostatų taikymas (kolektyvinio investavimo subjektų pajamų apmokestinimas)
- ✓ PMĮ 56-1 str. nustatytais atvejais vienetų grupės vienetams perduodami veiklos mokestiniai nuostoliai

Įmonių grupių rizikos

- ✓ Neapmokestinamų dividendų išmokėjimas dariniui
- ✓ Agresyvus mokesčių planavimas įskaitant ir rizikingus tarpvalstybinius susitarimus (DAC6), turinčius mokesčių vengimo požymių, pozityvias pajamas, turto iškėlimą.
- ✓ Sandoriai tarp asocijuotų asmenų, kurie neatitinka rinkos kainos

Pajamų neapskaitymo rizikos

Pelno nesiekiančių organizacijų gaunama parama

Nuostolio pagrįstumo vertinimas

➤ NUOSTOLIAI ir teisinis deklaracijų stabilumas:

2022-04-06 LVAT išplėstinė teisėjų kolegija sprendime Nr. eA-158-575/2022 konstatavo, kad mokesčių administratorius gali reikalauti pateikti perkeltą mokestinį nuostolį pagrindžiančius dokumentus ir patikrinti jų teisingumą ir pagrįstumą. Tai, kad nuotoliai, kuriais mažinamas tikrinamo laikotarpio apmokestinamasis pelnas, susidarė iki mokesčio perskaičiavimo senaties laikotarpio, ne tik kad nepažeidžia MAĮ 68 straipsnio 1 dalyje nustatyto senaties termino, bet ir atitinka pavedime tikrinti nurodytą tikrinamą laikotarpį.

2022 - 2023 m. KV metu nepagrįstas nuostolis
sumažintas 103,4 mln. Eurų

*2022 m. balandžio 1 d. – 2022 m. balandžio 30 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos apžvalga

Po MT patikslintų deklaracijų vertinimas

- Atlikus analizę ir nustatius, kad mokesčių mokėtojai tikslina deklaracijas po atliktų ne tik patikrinimų, bet ir mokestinių tyrimų, ypač kai atitikslinama lygiai ta pati suma, kuri tyrimo metu buvo papildomai deklaruota, realizuotas patikslintų deklaracijų po mokestinio tyrimo vertinimo procesas.
- 2023-06-19 procesas startavo su dažniausiai tikslinamų **PVM** deklaracijų (FR0600) vertinimu nuosekliai planuojant pereiti prie kitų deklaracijų (pelno, GPM).
- Baigus mokestinį tyrimą ir mokesčių mokėtojui pateikus patikslintą deklaraciją už tirtą laikotarpį, ji sulaikoma ir išoriniame portale MM rodomas pranešimas „**Sulaikyta dėl pateiktų duomenų vertinimo**“ kol VMI įvertins patikslintų duomenų priežastis ir pagrįstumą.
- **TIKSLAS:** Mokestinės drausmės užtikrinimas po MT VMI pateiktas patikslintas deklaracijas vertinant realiu laiku ir savalaikis teisingų duomenų teikimas.

- Savarankiškai aktualią informaciją mokesčių klausimais, seminarų dalijamąją medžiagą, paaiškinimus ir komentarus galite rasti adresu www.vmi.lt.
- Mokomieji elektroniniai įrašai skelbiami [VMI YouTube kanale](#).
- Su asmenine informacija galima susipažinti Mano VMI adresu <https://www.vmi.lt/mvmi/> arba VMI svetainės skiltyje „Mano VMI“.